

Gimnazija in srednja šola Kočevje
Loti Mesojedec Behin

MOTIVACIJA DIJAKOV ZA DELO Z ZELIŠČI

POVZETEK

Na šoli smo se v okviru izbirnega predmeta v 2. letniku gimnazijskega programa odločili, da se bomo ukvarjali z zelišči. Uredili smo betonska korita v okolici šole, sistematično zasadili gredice in označili zelišča, pripravili pisno predstavitev rastlin, skuhalo ognjičevo mazilo. Pridobili smo nova znanja o zdravilnih zeliščih in njihovi uporabi. Projekt smo staršem predstavili skupaj s čajanko in zeliščnimi prigrizki.

Rezultati raziskave so pokazali, da je bilo potrebno na začetku vložiti kar veliko energije, da smo motivirali dijake za delo z zelišči. Po prvih vidnih rezultatih se je motivacija dijakov povečevala in proti koncu leta dosegla najvišjo stopnjo, zato smo se vodje odločile, da delo z zelišči nadaljuje tudi v novem šolskem letu. S svojim delom smo si prislužili nagrado, ki smo jo prejeli na konferenci koordinatorjev ekošol, kjer smo predstavili omenjen projekt tudi kot primer dobre prakse.

KLJUČNE BESEDE:

Zelišča, motivacija, zeliščni vrt, projektno delo, dijaki.

KAZALO

1 UVOD	3
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA	3
1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKAVE	3
1.3 OSNOVNE TEZE	3
1.4 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE	4
1.5 METODE IN RAZISKOVANJA	4
2 JEDRO.....	4
2.1 DELITEV DIJAKOV V SKUPINE	4
2.2 ZBIRANJE IN PREDSTAVITEV ZELIŠČ	5
2.3 PRIPRAVA LESENIH PLOŠČIC Z IMENI ZELIŠČ.....	5
2.4 PRIPRAVA KORIT ZA ZASADITEV	6
2.5 ZASADITEV KORIT (ZELIŠČNEGA VRTA).....	6
2.6 PRIPRAVA OGNJIČEVEGA MAZILA	7
2.7 PREDSTAVITEV PROJEKTNEGA DELA STARŠEM.....	7
3 SKLEP	7
4 SEZNAM REFERENC	9

1 UVOD

Zelišča skupaj s poudarjanjem zdravega načina življenja postajajo čedalje aktualnejša tema pogovora in tudi ukvarjanja mnogih izmed nas. Obuja se njihovo poznavanje in s tem tudi uporaba v različne namene. Zato smo se tudi na naši šoli odločili, da naredimo na tem področju en korak naprej. V okviru pouka izbirnega predmeta študij okolja smo skupaj z dijaki spoznali ogromno vrst zelišč, jih zasadili na šolskem vrtu in jih tudi uporabili v različne namene.

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Na začetku projekta se nam je odpiralo kar nekaj vprašanj kot so: Ali nam bo dijake uspelo motivirati za dejavnosti v povezavi z zelišči in seveda za delo na šolskem vrtu? Ali dijaki poznajo zelišča? Kje bomo dobili finančna sredstva, ki jih bomo potrebovali? Kdo bo poskrbel za rast zelišč bodisi na okenskih policah in na šolskem vrtu? Ali bodo dijaki sposobni sodelovati v tako kompleksni dejavnosti? Ali bomo morda iz zelišč naredili še kaj več, v mislih imam izdelke? Ali bomo učitelji poleg vseh drugih obveznosti kos nalogi, ki smo si jo zadali?

1.2 NAMEN IN CILJ RAZISKAVE

Namen moje raziskave je vsekakor odgovoriti na vprašanja, ki smo si jih zastavili na začetku projekta in sem jih zapisala v prejšnjem poglavju. Namen in končen cilj našega projekta pa je bil:

- urediti okolico naše šole,
- spoznati zdravilna zelišča in njihov pomen,
- pripraviti korita za sajenje,
- zasaditev korit.

1.3 OSNOVNE TEZE

Osnovne teze na katere bom usmerjena v svoji raziskavi so vezane predvsem na dijake:

1. Za motivacijo dijakov bomo potrebovali kar precej energije.
2. Ob vidnih rezultatih se bo motivacija dijakov povečala.

3. Večina dijakov ve o zeliščih zelo malo in bo to njihov prvi stik s to tematiko.

1.4 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

V povezavi z raziskavo sem si postavila nekaj (hipo)tez. Seveda je neka skupina s katero delaš živ organizem, za katerega ne veš, kako se bo v določenem trenutku odzval. Seveda pa je naša uspešnost odvisna predvsem od te skupine oz. povedano drugače naša ciljna publika na katero smo bili usmerjeni in s katero lahko dosežemo svoj namen in cilj je bila vsekakor skupina dijakov, zato sem teze postavila predvsem v povezavi s to skupino.

1.5 METODE IN RAZISKOVANJA

Osnovna metoda, ki jo bom uporabila v svoji raziskavi je ena izmed (najbolj) naravnih metod dela. To je metoda opazovanja (z udeležbo). Omenjena metoda ima veliko prednosti, kot je poglobljeno pridobivanje informacij, razumevanja odnosov in obnašanja ljudi, vse to pa spoznaš iz prve roke, ker si pri tem (so)udeležen. Zavedam se, da ima ta metoda tudi slabosti. Ena izmed njih, ki bi jo posebej izpostavila je ta, da pri te metodi zelo težko posplošujemo na širše. (Počkar in dr., 2011) Torej rezultati do katerih bom prišla ni nujno, da veljajo za vse ali večino skupin dijakov, če bi z njimi poskušali izvesti podoben projekt. Razlog za to je v tem, da se skupine med seboj zelo razlikujejo, imajo svoje specifične, poleg tega pa tudi na njihov odziv vplivajo zelo različni dejavniki, med drugim tudi odzivi učitelja.

Metode, ki smo jih uporabili pri delu v povezavi z zelišči so bile tudi mnoge druge, ampak o njih v tem primeru nebi pisala, kajti rezultate le teh le posredno potrebujem za (ne)potrditev svojih hipotez. Je pa res, da bom na osnovi opisa dejavnosti lahko prišla do svojih rezultatov.

2 JEDRO

2.1 DELITEV DIJAKOV V SKUPINE

Osnovna metoda, ki jo bom uporabila v svoji raziskavi je ena izmed (najbolj) naravnih metod dela. To je metoda opazovanja (z udeležbo). Omenjena metoda ima veliko prednosti, kot je poglobljeno pridobivanje informacij, razumevanja odnosov in obnašanja ljudi, vse to pa spoznaš iz prve roke, ker si pri tem (so)udeležen. Zavedam se, da ima ta metoda tudi slabosti. Ena izmed njih, ki bi jo posebej izpostavila je ta, da pri te metodi zelo težko posplošujemo na

širše.(Počkar in dr., 2011) Torej rezultati do katerih bom prišla ni nujno, da veljajo za vse ali večino skupin dijakov, če bi z njimi poskušali izvesti podoben projekt. Razlog za to je v tem, da se skupine med seboj zelo razlikujejo, imajo svoje specifikke, poleg tega pa tudi na njihov odziv vplivajo zelo različni dejavniki, med drugim tudi odzivi učitelja.

Metode, ki smo jih uporabili pri delu v povezavi z zelišči so bile tudi mnoge druge, ampak o njih v tem primeru nebi pisala, kajti rezultate le teh le posredno potrebujem za (ne)potrditev svojih hipotez. Je pa res, da bom na osnovi opisa dejavnosti lahko prišla do svojih rezultatov.

2.2 ZBIRANJE IN PREDSTAVITEV ZELIŠČ

V zimskem času smo izbrali zelišča, ki jih bomo zasadili (to so: ognjič, boreč, madronščica, žajbelj, timijan, plahtica, gozdna jagoda, česen, hermelika, peteršilj, koriander, drobnjak, majaron, jabolčna meta, janeževa meta, poprova meta, melisa, dobra misel, netresk, sivka, žametnica). Vsak dijak je pisno predstavil dve zelišči. S tem so se srečali s tematiko in postopoma širili svoje znanje o zeliščih. Dijaki so postajali bolj motivirani, ker so tudi sami ugotovili, da marsikatero zelišče tudi sami poznajo, bodisi iz svojih vrtov ali pa iz drugih virov (začimbe, kozmetika), marsikatero zelišče pa je bilo seveda nepoznano. Dijaki so imeli delo enakomerno razdeljeno in dva zelišča na dijaka ni bilo preveč. S tem sem že bližje potrditvi svojih hipotez.

Lahko pa vsekakor ovržem svojo tretjo hipotezo, ki se glasi da večina dijakov ve o zeliščih zelo malo in je to njihov prvi stik s to tematiko. Verjetno so bili tudi sami dijaki presenečeni, da o zeliščih vedo več kot so mislili. Veliko zelišč poznajo iz vsakdanjega življenja, svojih vrtov, kulinarike, kozmetike,.. Torej večina dijakov je večino zelišč, poznala, nekateri posamezniki pa so se izkazali kot veliki poznavalci in s tem tudi presenetili. To dejstvo lahko iščem tudi v tem, da ima veliko ljudi svoje vrtove, njive, kjer sadijo tudi zelišča za lastno uporabo. Veliko dijakov je sporočalo, da marsikatero zelišče uporabljajo njihove babice s katerimi pogosto v našem okolju živijo skupaj.

2.3 PRIPRAVA LESENIH PLOŠČIC Z IMENI ZELIŠČ

Ob združitvi naše šole s SŠ Kočevje je na novo nastali šoli tudi lesarski program. Zato se nam je odprla priložnost za sodelovanje. V lesarski delavnici so nam izdelali lesene ploščice po naših načrtih. Dijaki so poiskali še latinska imena rastlin in jih vžgali v lesene ploščice. S strani učitelja je bilo potrebno veliko načrtovanja in usklajevanja, kajti od dijakov je skoraj

nemogoče pričakovati toliko angažiranosti, da bi vse postorili sami, poleg tega pa so časovno omejeni (ure pouka) in žal nimajo veliko izkušenj s projektnim delom. Dijake je nov predvsem pa drugačen način dela zelo pritegnil in pokazala se je želja po ustvarjalnosti in z njo večja motiviranost. Pričeli so sami spraševati, se organizirati,...

2.4 PRIPRAVA KORIT ZA ZASADITEV

Spomladi je napočil čas za pripravo korit. V delu dvorišča šole so obstajala visoka okrogla korita, ki so bila zapuščena in niso bila sistematično zasajena. Korita smo izpraznili in jih na novo napolnili s peskom, ki nam ga je priskrbel hišnik, odpadnimi vejami, ki smo jih nagrahili v okolici šole, s staro in na koncu z novo zemljo. Dijaki so poprijeli za delo in vsak je delal po svojih zmožnostih. Dijaki so potrebovali navodila in vodenje. To je prevzela ena izmed učiteljic omenjenega projekta, ki ima na tem področju največ izkušenj in se s tem ukvarja tudi ob prostem času. Tako, da je bilo vse narejeno strokovno, predvsem pa z veliko mero avtentičnosti.

Na te točki lahko že potrdim prvi dve hipotezi, čeprav projekt še ni končan. Torej z vidnimi rezultati se je motivacija dijakov bistveno povečala, z vsakim korakom so bili bolj motivirani. Lahko pa potrdim tudi hipotezo, da smo za motivacijo dijakov potrebovali veliko energije predvsem pa jasn cilj, kaj želimo doseči. Zato lahko zapišem, da je uspeh močno povezan tudi z angažiranostjo vodij, v našem primeru učiteljic predmeta.

2.5 ZASADITEV KORIT (ZELIŠČNEGA VRTA)

Na koncu je sledila zasaditev zelišč. Ognjič, žametnico, koriander smo posejali v razredu in jih nato presadili v korita. Ostala zelišča pa smo prinesli iz naših domačih vrtov. Po zasaditvi smo korita pobarvali na sivo barvo. Vrt je dobil svojo pravo podobo. Finančna sredstva, ki smo jih potrebovali so bila minimalna in smo jih pridobili z zbiranjem odpadnega papirja. Akcijo zbiranja odpadnega papirja so organizirali dijaki, ki so se ukvarjali z odpadki, tako da so pri tem dijaki tudi sodelovali.

Dijaki so pri saditvi med seboj sodelovali, imeli svoje zamisli in si smiselno razdelili delo. Marsikatero delo je bilo potrebno postoriti tudi izven učnih ur, vendar so vse potrebno postorili in tudi sami vzdrževali vrt (zalivanje,..). Delo je pritegnilo celo nekatere sošolce iz drugih izbirnih predmetov. Ob šolskih zeliščih so klopi in opaziti je bilo, da so dijaki med

glavnimi odmori ob lepem vremenu posedali v bližini korit. S tem lahko ponovno potrdim prvi dve hipotezi.

2.6 PRIPRAVA OGNJIČEVEGA MAZILA

Ko smo mislili, da smo dejavnost zaključili se je porodila ideja, da bi (skuhali) pripravili ognjičevo mazilo in izvedli smo tudi to dejavnost. Priskrbeli smo si vse potrebno in nastalo je kar nekaj skodelic mazila, ki so ga lahko dijaki vzeli domov. Izdelali so tudi lične nalepke, ki so jih prilepili na embalažo.

Sproti so dijaki fotografirali vse dejavnosti in tako dokumentirali spremembe, ki so nastajale (PRILOGE).

Eden izmed dijakov je tudi izdelal filmček o poteku dejavnosti. Dijaki so samoiniciativno sodelovali pri dodatnih dejavnostih, tako da lahko zapišem, da smo naredili še več kot smo načrtovali. Motiviranost dijakov je tudi učiteljem dala nov zagon za delo.

2.7 PREDSTAVITEV PROJEKTNEGA DELA STARŠEM

Ob koncu šolskega leta smo v okviru celotnega izbirnega predmeta predstavili svoje projekte staršem. Predstavitev smo pripravili v popoldanskem času in jo združili s predstavitvijo naravoslovnih eksperimentov. Dijaki so sami poročali o svojih projektih, na koncu smo si pogledali šolski vrt. Omeniti moram, da so si dijaki poročanje razdelili, tako da so poročali popolnoma vsi dijaki. V avli šole pa je sledila še kratka pogostitev staršev z zeliščnim čajem, namazi z zelišči,... Starši so bili nad narejenim navdušeni.

3 SKLEP

V zaključnem delu lahko zapišem, da nam je uspelo uresničiti vse načrtovane cilje, ki smo si jih zadali. Uredili smo betonska korita v okolici šole, sistematično zasadili gredice in označili zelišča, pripravili pisno predstavitev rastlin, skuhali ognjičevo mazilo. Pridobili smo nova znanja o zdravnih zeliščih in njihovi uporabi, projekt pa smo staršem predstavili skupaj s čajanko in zeliščnimi prigrizki.

Prvi dve hipotezi lahko potrdim, kajti za motivacijo dijakov smo potrebovali kar nekaj energije predvsem, da smo osmislili naše ravnanje. Nekateri so bili preprosto prepričani, da

jih to področje ne zanima dovolj, da bi se ukvarjali z njim. Vendar, ko so se kazali vidni rezultati je bila motiviranost vse večja in če bi bilo šolsko leto daljše bi verjetno nastal še kakšen izdelek tudi na pobudo dijakov. Ravno zaradi teh izkušenj smo se učiteljice odločile, da s to tematiko nadaljujemo tudi v naslednjem, se pravi tekočem šolskem letu in že izdelujemo izdelke iz zelišč, dijaki pa kažejo precejšnjo motivacijo.

Lahko pa ovržem svojo tretjo hipotezo, kajti večina dijakov je zelišča poznala, kot sem že zapisala iz domačega vrta, kot začimbe, ki jih uporabljajo pri kuhi ali iz kozmetičnih pripravkov, ki jih lahko kupimo trgovinah.

Tudi sama finančna sredstva, ki smo jih potrebovali niso predstavljala problema in smo do njih prišli z zbiranjem starega papirja v okviru Ekošole.

Dijake smo uspele motivirati in mislim, da je bila to njihova nova izkušnja in seveda priprava, kako celovito delovati v okviru projekta. Nadgradnja vsega tega, izziv ki ga vidim je v tem, da bi vso organizacijo prepustili dijakom samim, da smo me le tiste, ki jih usmerjamo, kajti večino organizacijskega dela, ki ga dijaki pogosto niti ne zaznajo, še vedno odpade na učitelja.

4 SEZNAM REFERENC

RAZISKAVA:

1. Počkar, M. in drugi (2011): Uvod v sociologijo, Učbenik za sociologijo v gimnazijskem izobraževanju, DZS, Ljubljana.

DELO Z ZELIŠČI

1. Ašič, S.(1989): Priročnik za nabiralce zdravilnih rastlin, Mohorjeva družba, Celje.
2. Galle Toplak, K. (2008): Zdravilne rastline na Slovenskem, Mladinska knjiga, Ljubljana.
3. Lončar, S. in drugi (2012): Ščepec rešitve: zamolčane zdravilne moči začimb, 3. ponatis, Ljubljana.
4. Majes, J. (2011): Zdravnik zdravi – narava ozdravi, Dolenjske Toplice.
5. Majes, J. (2013): Zdravnik zdravi . narava ozdravi: drugi del, Dolenjske Toplice.